Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW via MPVO

Kennis

Datum
17 juni 2024

Referentie
46619785

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
MBO, OVO, WJZ, DGFO

nota

Vaststellen onderzoekskaders Inspectie van het Onderwijs

Aanleiding

- De Inspectie van het Onderwijs heeft op 12 juni j.l. de onderzoekskaders 2024, versie 1 augustus 2024 voor het po, vo, so en mbo ter vaststelling verstuurd. Ook heeft de inspectie het Advieskader nieuwe scholen en de Onderzoekskaders voor Nederlands onderwijs in het buitenland (po en vo) geactualiseerd.
- De verslagen van de Ringen worden conform de Wet op het onderwijstoezicht, artikel 13, tweede lid, aangeboden aan de Staten-Generaal. Gebruikelijk is ook de onderzoekskaders aan de Staten-Generaal mee te zenden.
- In de toelichting vindt u ook de beleidsmatige overwegingen.

Geadviseerd besluit

- U wordt verzocht het vaststellingsbesluit en de toelichting voor de onderzoekskaders 2024, versie 1 augustus 2024 te ondertekenen, met inachtneming van de juridische risico's en de beleidsmatige afweging.
- U wordt verzocht de aanbiedingsbrieven aan de Eerste Kamer en de Tweede Kamer te ondertekenen.

Kernpunten

- Ingevolge artikel 13, eerste lid, van de Wet op het onderwijstoezicht ontvangt u ter vaststelling de voordracht voor de Onderzoekskaders. Conform de betreffende voorschriften is het onderwijsveld geraadpleegd, via de zogenoemde Ringen. De verslagen van beide overleggen (Ring 1-(sector)raden en Ring 2-specifieke denominaties en onderwijsconcepten) zijn als bijlagen bijgevoegd. De verslagen worden conform de wet naar de Staten-Generaal gestuurd.
- In de aanbiedingsnota van de IGO geeft de inspectie gedetailleerd aan welke wijzigingen zijn doorgevoerd.
- De onderzoekskaders zijn voorgelegd aan de toetspool van WJZ. Voor het eerst heeft de Inspectie alleen de wijzigingen in de bestaande onderzoekskaders als wijzigingsopdracht opgesteld. Op de website van de Inspectie is uiteraard wel nog sprake van integrale tekstplaatsing. Deze nieuwe vormgeving komt de duidelijkheid en een sneller zicht op de belangrijkste wijzingen ten goede. De belangrijkste aandachtspunten van WJZ vindt u in de toelichting. Ook vindt u een appreciatie vanuit beleidsinhoudelijk perspectief.

Toelichting

Hieronder de belangrijkste aandachtspunten van beleid en WJZ:

1. Reguliere onderzoekskaders

Ad a: introductie steekproef-kwaliteitsonderzoeken

- Om meer zicht te krijgen op de kwaliteit van het onderwijs in de klas, was één van de aangekondigde maatregelen in de toezichtsbrief van november 2022 meer/andere onderzoeken.
- De Inspectie heeft daar uitvoering aan gegeven door de introductie van de steekproef-kwaliteitsonderzoeken in schooljaar 2023-2024. De resultaten daarvan zijn geland in de SvhO 2024. Op basis van deze onderzoeken scoorde 20% van de scholen onvoldoende.
- De resultaten zijn nuttig, maar het veroorzaakte tegelijkertijd onrust in het veld en vragen over de validiteit.
- Het is goed dat de Inspectie dit nieuwe soort onderzoek en de aanleiding daartoe heeft verduidelijkt in het onderzoekskader.
- Daarom is ons advies om in te stemmen met deze wijziging. Tegelijkertijd zullen we aan de Inspectie vragen om ook op andere manieren hierover te communiceren, zodat de kwaliteit bij de volgende SvhO niet ter discussie staat.

Ad b: Beoordeling standaard OP0 Basisvaardigheden

- De inspectie geeft aan het beleid gericht op aanvullende communicatie en gerichte herstelopdrachten in schooljaar 2024-2025 voort te zetten, en nog niet te kunnen overzien wanneer en hoe zij verder gaan toewerken naar de voorgenomen beoordeling van Basisvaardigheden en het betrekken daarvan in de beslisregels voor het eindoordeel over scholen.
- Over het continueren van het niet-oordelen op schoolniveau op de standaard basisvaardigheden is MPVO op 22 april jl. geïnformeerd. MPVO heeft deze nota ter kennisgeving aangenomen, met als opmerking om de lat hoog te houden, en de ondersteunende rol van de inspectie te intensiveren.
- In deze nota was opgenomen dat de Inspectie van plan was om vanaf schooljaar 2025-2026 wel een eindoordeel op schoolniveau te geven op de standaard OP0, maar dan wel met normale weging. Ook zou vanaf dat schooljaar het oordeel ‘zeer zwak’ (mede) op basis van deze standaard kunnen worden gegeven. Hoewel dit streven niet meer expliciet uit de voorliggende onderzoekskaders en de aanbiedingsnota blijkt, werkt de inspectie nog steeds toe naar het opnemen van de standaard Basisvaardigheden in de beoordelingskaders in het schooljaar 2025-2026.
- Vanuit het belang van effectief toezicht kunnen we de afweging van de Inspectie volgen om op korte termijn de huidige situatie te continueren; het wel geven van herstelopdrachten als zaken uit de standaard basisvaardigheden niet op orde zijn, maar dit niet als (kern)standaard te verbinden aan het eindoordeel over de school.
- Richting de Kamer en het onderwijsveld kan het echter, gezien het grote belang van basisvaardigheden, ambigu lijken om het niet-oordelen op deze standaard te continueren. Dit kan namelijk geïnterpreteerd worden als afzwakking van urgentie en focus.

- Ook in juridisch opzicht kunnen vragen worden gesteld over de afwijking van het genoemde voornemen. Het oordeel zeer zwak, dat mede wordt gebaseerd op de leerresultaten over taal en rekenen/wiskunde, betreft immers juist de basisvaardigheden. Daar is lastig mee te rijmen dat de nieuwe standaard die specifiek over die basisvaardigheden gaat, (nog) niet wordt betrokken bij dat oordeel. Desalniettemin zien wij ook het belang dat scholen een afdoende overgangstermijn wordt geboden bij het zich aanpassen aan de nieuwe standaard basisvaardigheden en dat daarom nu de afweging wordt gemaakt om deze overgangstermijn te verlengen.
- Door ondertekening van de onderzoekskaders gaat u ermee akkoord dat:
  - de standaard basisvaardigheden vanaf 1 augustus 2024 niet meetelt als kernstandaard (een onvoldoende op deze standaard zou een onvoldoende op schoolniveau betekenen). Dit was eerder wel gecommuniceerd aan het veld en de TK;
  - de standaard basisvaardigheden vanaf 1 augustus 2024 ook niet meetelt als normale standaard (dit zou eerder per 1 januari 2024 gebeuren).
- We volgen de onderbouwing van de Inspectie om het niet-oordelen op de standaard basisvaardigheden te continueren. Het is echter onwenselijk dat een helder plan en tijdpad voor het wel oordelen op deze standaard ontbreekt.
- Daarom is ons advies om in te stemmen met deze wijziging. Wel is het in het kader van behoud van urgentie en het schetsen van een helder perspectief richting Kamer en scholen van belang dat de Inspectie een helder tijdpad schetst wanneer de Inspectie vervolgstappen zet naar het wel oordelen op de standaard basisvaardigheden, als normale standaard dan wel als kernstandaard. We adviseren u dan ook het verzoek aan de Inspectie te doen nog deze zomer met een plan en tijdpad te komen ten aanzien van vervolgstappen op de standaard basisvaardigheden. Tot die tijd wordt de huidige praktijk voortgezet, waarbij niet wordt geoordeeld, maar wel herstelopdrachten worden gegeven bij tekortkomingen op de standaard basisvaardigheden.

Ad c: Accentverschuiving standaard OP2.Zicht op ontwikkeling en begeleiding

- De conclusies en aanbevelingen die volgden uit het onderzoek (2023) naar de kwaliteit van de extra ondersteuning hebben ertoe geleid dat de Inspectie enkele zinnen uit de beschrijving van de Basiskwaliteit van de standaard OP2 heeft geherformuleerd.
- Zo wordt voor scholen duidelijker wat er bij het uitvoeren van extra ondersteuning van hen wordt verwacht, het doel, en hoe de Inspectie beoordeelt.
- De geherformuleerde zinnen komen overeen met de doelen die zijn gesteld in de herziene “Handreiking voor het Ontwikkelingsperspectief” en de daarmee gepaard gaande trainingen.
- Het bestuursdepartement betrekt de Inspectie ook bij de uitvoering van

deze activiteiten die vallen onder het "Verbetertraject OPP".
- Daarom is ons advies om akkoord te gaan met deze wijziging van de onderzoekskaders.

Ad d: Overige wijzigingen
- Gebleken is dat hoofdstuk 7 van bijlage 4 (Onderzoekskader mbo) vorig jaar, hoewel vastgesteld, per abuis niet is opgenomen in de Staatscourant-publicatie van de Onderzoekskaders. De bijlage bij onderhavig wijzigingsbesluit voorziet daarom in de gehele tekst van het betreffende hoofdstuk 7. Op de website van de inspectie stond hoofdstuk 7 al wel weergegeven in het Onderzoekskader voor het mbo.

2. Advieskader nieuwe scholen
- Bij de uitvoering van het toezicht op basis van het Advieskader van 2023 is gebleken dat een aantal teksten verheldering behoefde. Ook uit gesprekken met het veld bleek dat het kader op een aantal punten onvoldoende helderheid bood over wat precies van besturen wordt verwacht bij het starten van nieuwe scholen in het primair en voortgezet onderwijs.
- De in het wijzigingsbesluit geformuleerde wijzigingen voorzien in de bedoelde verduidelijking; er is geen sprake van inhoudelijke of beleidsmatige aanpassingen.
- Deze wijzigingen hebben geen aandachtspunten opgeleverd; wij adviseren akkoord te gaan met de wijzigingen.

3. Onderzoekskaders Nederlands onderwijs in het buitenland
- De onderzoekskaders primair en voortgezet onderwijs voor het Nederlands onderwijs buitenland komen nu, ondanks de diversiteit aan verschijningsvormen en de andere wettelijke basis van dit onderwijs, zoveel mogelijk overeen met en zijn afgeleid van de onderzoekskaders zoals die in Nederland gelden.
- Deze wijzigingen hebben geen aandachtspunten opgeleverd; wij adviseren akkoord te gaan met de wijzigingen.

Consultatie van het veld
- Conform de voorschriften van artikel 13, derde lid, van de Wet op het onderwijstoezicht heeft de Inspectie van het Onderwijs overleg gevoerd met vertegenwoordigers van het onderwijsveld en andere betrokkenen.
- Dit overleg heeft plaatsgevonden in de zogenoemde Ringen – het overlegorgaan waarin de inspectie jaarlijks een aantal keer met de vertegenwoordigers uit het veld samenkomt om ontwikkelingen in het toezicht en de ervaringen van het veld uit te wisselen.

- De verslagen van de Ringen worden naar de Staten-Generaal gezonden. Er is ook afgesproken in de Ringen dat de bijlage met alle inbreng op de kaders bij de verslagen wordt gevoegd.
- In de aanbiedingsnota van de inspectie staat een overzicht van de belangrijkste inbreng.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.